

EDITIE 3

Gemeenschaps- ontwikkeling start bij mensen, niet bij plannen

De foto is van de tweede 'Flatlunch' van de bewoners van de Zeverijnflats, op 28 maart 2024

Gemeenschapsontwikkeling start bij mensen, niet bij plannen

Inleiding Van gezellige koffieochtend naar een verbonden buurt

In de Zeverijnflats ontvouwt zich een verhaal van gemeenschapsontwikkeling. Het begint met Marjolijn. Ze is praktijkondersteuner bij de huisarts in de wijk. Zij merkt dat veel mensen uit de flats zich eenzaam voelen en behoefte hebben aan contact. Daar gaat ze iets aan doen. Maar niet zozeer als professional. Ze kiest voor een persoonlijke route. Ze wil zelf – als Marjolijn en niet als professional - in actie komen, op vrijwillige basis. Ze ziet eenzaamheid niet als een individueel mankement, ze voelt dat er iets anders nodig is. Ze komt in contact met community builder Katinka. Samen komen ze op het idee voor een koffieochtend, gewoon in de hal van de flat. Een laagdrempelige samenkomst, gezellig, met bewoners onder elkaar een praatje maken onder het genot van een bakje koffie. Ze beginnen, onder het motto: 'Start niet met een plan van aanpak, maar met een aanhangwagen met spullen.'

QUOTE

"Start niet met een plan van aanpak, maar met een aanhangwagen met spullen"

Marjolijn en Katinka hebben een uitnodiging gemaakt en verspreid onder de flatbewoners en zijn met de aanhanger met stoelen, klaptafels, potten koffie en thee naar de flat gegaan. Ze zijn gewoon begonnen met de bewoners die langskwamen en meededen. Het werd geen activiteit voor doelgroepen. Marjolijn kende al een aantal bewoners –

sommigen al 20 jaar - en zij waren meteen enthousiast. Ze hielpen mee met de tafels en stoelen in- en uitladen en haalden andere bewoners op. Het initiatief werd omarmd door een groep bewoners. Inmiddels drinken de bewoners iedere maand gezamenlijk koffie.

Niet iedereen is er meteen blij mee. Het bewonerspanel in de flat ziet in eerste instantie het initiatief niet zitten. Ook de woningcorporatie vindt het lastig, want hoe moet dat dan met de positie van het bewonerspanel? Dat zijn immers de officiële vertegenwoordigers van de bewoners. De formele verhoudingen kunnen soms wat in de weg zitten. De woningcorporatie had er bezwaar tegen dat Marjolijn en de bewoners zomaar bij iedereen een briefje in de bus deden om bewoners attent te maken op de koffieochtenden. Maar dat veranderde toen bleek dat het ging om gezelligheid, levendige gesprekken en het ontstaan van ideeën om samen iets te doen, dat er positieve reuring ontstond.

VAN FLAT 1 NAAR FLAT 2

Het begon met koffiedrinken in de Zeverijnflat I. Dat werkte aanstekelijk, want bewoners van de nabijgelegen Zeverijnflat II wilden dat ook. Een bewoonster neemt het op zich om een koffiemiddag te organiseren. Het noodlot slaat echter toe, diezelfde avond komt zij plotseling te overlijden. Het is een verdriet waar de bewoners in delen. De tweede koffieochtend hebben de aanwezige bewoners met elkaar stil gestaan bij haar overlijden, samen naar foto's van haar gekeken en kaartjes geschreven. Deze rituelen van rouw hebben bijgedragen aan het versterken van de onderlinge binding. Ze delen lief, maar ook leed.

VAN TWEE FLATS NAAR EEN GEZAMENLIJK UITJE

Niet lang daarna is het eerste gezamenlijke flatuitje een feit. Met negen deelnemers, hoewel dit een kleiner aantal is dan bewoners zelf verwachtten, is het erg geslaagd. En tijdens de nieuwjaarsborrel, weer een tijdje later, waren er in totaal 60 bewoners van beide flats aanwezig. De flatkoffies gaan door en het maken van plannen voor andere activiteiten ook. Intussen is er ook een Whatsapp groep aangemaakt.

> Wat we leren van dit verhaal

THEMA'S EN KWESTIES

Waar gaat dit verhaal eigenlijk over? Wat wil dit verhaal vertellen? Een heleboel, maar we pikken er drie dingen uit. Om te beginnen herkennen we in dit verhaal een maatschappelijk thema, dat van eenzaamheid. We zien dat de verbondenheid groeit en wie zich ergens in opgenomen voelt, is minder eenzaam. Het vertrekpunt is de gerichtheid op het streven naar verbondenheid, niet het bestrijden van eenzaamheid. Daarnaast raakt dit verhaal aan een institutioneel thema: er is niet gekozen voor een 'zorgroute' maar voor 'iets gaan doen'. Ook werpt dit verhaal licht op een professioneel thema: welke rol speelt de community builder in de ontwikkeling van een gemeenschap?

NIET EENZAAMHEID BESTRIJDEN, MAAR VERBONDENHEID VERSTERKEN

Dit verhaal laat zien dat er kracht en logica zit in als je aansluit bij de talenten, de verlangens en de dromen van mensen zelf, bij wat mensen willen (verbondenheid), in plaats van dat je van buitenaf – als professional vanuit de institutionele wereld - problemen gaat 'bestrijden' (eenzaamheid). Die institutionele kant is ook nodig, maar je begint bij de wereld zoals de bewoners die beleven. Het zijn twee kanten van dezelfde medaille, maar de aanvliegroute maakt een wereld van verschil. Mensen kunnen autonomie gaan ervaren, als ruimte wordt gemaakt voor wat ze willen en kunnen. Ze zijn niet langer het object van projecten die eenzaamheid willen bestrijden, maar het subject dat zelf het heft in handen kan nemen en iets aan een situatie kan veranderen. Ze zijn niet langer alleen afhankelijk van deskundigen 'die het wel beter zullen weten', maar ze kunnen in de ontstane ruimte waarin onderlinge verbondenheid zich ontwikkelt, professionals gaan betrekken bij hun eigen plannen, op hun eigen manier.

De verbondenheid ontwikkelt zich. Dat begint met de relatie die Marjolijn heeft met een aantal mensen. Zij brengen op hun beurt iemand mee, een buurvrouw of partner. Vanuit het samenkomen ontstaat contact, mensen leren elkaar beter kennen, praten over wat ze dagelijks bezig houdt in hun eigen leven of wat er speelt in de buurt. Gaandeweg wordt het web van verbindingen dichter. Net als bij een ecosysteem vormt alles met elkaar een verband en verandert dit voortdurend. Dat kan leiden tot hechtere relaties, vriendschappen zelfs, maar dat hoeft niet. Niet elke bewoner vindt of wil (meteen) aansluiting binnen de flat-gemeenschap. Het begint klein en wederkerig, zoals in een bos. Een zaadje wordt een kiem. Dan kan het gaan groeien.

QUOTE

"Mensen kunnen autonomie gaan ervaren, als ruimte

wordt gemaakt voor wat ze willen en kunnen"

GEEN ZORGRROUTE, MAAR BETROKKENHEID VAN MENS-TOT-MENS

Dit verhaal laat daarnaast zien dat niet is gekozen voor een zorgroute. Marjolijn is een (zorg)professional en ze ziet het (individuele) probleem van eenzaamheid. Maar ze pakt dit niet aan vanuit de formele zorgwereld, met alle regels en structuren die daaraan vastzitten. Oprechte betrokkenheid en zorg voor de ander is niet vertaald in een beleids- of institutionele opgave. Ze heeft gekozen voor het aansluiten bij de mensen om wie het gaat en om iets te gaan doen: koffie drinken, mensen uitnodigen en met elkaar in contact brengen. In verbinding met de mensen ontstaan activiteiten die mensen voor zichzelf zinvol en haalbaar vinden. Met de mogelijkheid dat er relaties en vriendschappen ontstaan. Vanuit dat wat er is. Van daaruit ontwikkelt zich de zorg voor elkaar en ontsluit het de zorg die in gemeenschappen zit.

ROL VAN COMMUNITY BUILDER

Dit verhaal laat ook zien wat de rol is van professionals in gemeenschapsontwikkeling. Marjolijn blijkt in staat om mensen samen te brengen, een geboren verbinder, omdat haar hart uitgaat naar de mensen. Ze heeft er zelf minstens zoveel plezier in en dat maakt dat ze niet aan liefdadigheid doet, maar als gelijkgestemde – zielsverwant wellicht - ruimte creëert voor ontmoeting. De onmiddellijke steun van Katinka was erg helpend. Ze nam het idee van Marjolijn niet over, maar liet het bij haar. Marjolijn op haar beurt, heeft vanaf het begin een sfeer gecreëerd waarin de koffieochtend een samenzijn van bewoners is, niet een activiteit georganiseerd door een professional. We zien dat zowel de community builder als de professional die zich vrijwillig inzet niet omdraaien en niet overnemen. Ze zetten in op wat mensen zelf willen. Vanuit gelijkwaardigheid. In hun ontmoetingen krijgen ze beeld bij elkaar en ontstaan er ideeën over wat ze samen nog meer zouden kunnen ondernemen.

Community builders sluiten aan bij de buurt zoals bewoners die zelf zien en van daaruit stimuleren ze het ontstaan van relaties en activiteiten. Zo kan gemeenschapskracht zich ontwikkelen. Het gaat over de kleine haakjes en daar gaan we weg van alles aan vastknopen, voorbij aan 'wat hebben mensen die komen koffiedrinken nodig?' Dit alles begint bij present zijn. Aandachtig en geïnteresseerd in de ander aanwezig. Dat kan je niet alleen leren, dat moet ook in je zitten. Het belang zien van continuïteit en een antenne ontwikkelen voor wanneer je even moet aanmoedigen en wanneer je het even moet laten lopen, is essentieel en dat leer je met ervaring.

De volgende stap

HOE BUURTWEEFSEL ZICH ONTWIKKELT

Dit verhaal gaat over het verschil tussen wel of niet verbonden zijn. Wie zijn de bewoners van deze flat, waar gaat hun verlangen naar uit, wat kunnen en willen zij zelf doen, hoe vindt de ontmoeting plaats en ontwikkelen zich contacten en relaties nadat de eerste ontmoeting heeft plaatsgevonden, is er plaats voor mensen die er ook graag bij willen komen - voelt iedereen zich welkom, wat hebben bewoners te delen en elkaar te bieden, hoe ontwikkelt zich 'omzien naar elkaar'? Zo'n gemeenschap kan veel betekenen voor de bewoners, het maakt dat je niet overal in je eentje voor staat. Met andere woorden: het verhaal werpt licht op

hoe buurtweefsel zich ontwikkelt en wat dat de bewoners brengt. Welke betekenis dit heeft voor mensen zelf merk je als ze blijven komen om koffie te drinken, maar meer nog: als er vanuit bewoners zelf andere initiatieven ontstaan, als de levendigheid blijft. Het is merkbaar. Gemeenschapskracht ontwikkelt zich, hoewel de groep nog tamelijk homogeen is. De tijd zal uitwijzen hoe de ontstane groep zich verder ontwikkelt. Zijn er nieuwe 'haakjes', zoals een gezamenlijke

QUOTE

"Alles begint bij present zijn"

interesse of speciale talenten, nieuwe mensen, nieuwe activiteiten. Maar ook of er nieuwe verbindingen ontstaan met andere mensen of groepen uit de wijk, of met instanties. Dat kan allemaal ontstaan. We zien dat gemeenschapsontwikkeling begint bij mensen, bij het verlangen om gezien te worden, om te delen en te doen, om om te zien naar elkaar, om een 'sense of belonging' te ervaren. De community builder zet hiertoe kwaliteiten in van aandachtige presentie, richt zich op wat mensen zelf willen en neemt niet over.

INFO

MEER WETEN
OVER DIT TRAJEKT?
KLIK [HIER](#)

